

FN-förbundet
UNA SWEDEN

 SVENNE

LÄRARHANDLEDNING

Innehåll

Innehåll	2
Hej lärare	3
Filmen och övningarna	5
Filmens olika element	7
Individens identitet	9
Svenskhet	11
Myter att ifrågasätta	13
Integration	14

Hej lärare

Svenne är en kortfilm som har tagits fram av Svenska FN-förbundet med hjälp av Zanyar Adami som skrivit manus och Binyan Berhane som regisserat.

I filmen får vi följa Torbjörn som kallats till en arbetsintervju. Torbjörn är utbildad civilekonom men hans etniska tillhörighet ställer till problem. Han är helt enkelt för svensk. Genom omvända perspektiv förmedlar filmen en känsla av vad begreppet vardagsrasism kan innebära för en person som inte känner sig delaktig i majoritetssamhället.

Övningarna i det här materialet är interaktiva verktyg för arbete med förutfattade meningar, diskriminering, normer och integration. Målet är att få deltagarna att ifrågasätta normer och myter genom att dra paralleller mellan filmens scenario och etnisk diskriminering i dagens svenska samhälle. Materialet väcker också diskussion och tankar om medias roll i skapandet av förutfattade meningar och ifrågasätter om Sverige är ett land där allas grundläggande mänskliga rättigheter respekteras.

Övningarna kan användas tillsammans eller var och en för sig. De är tänkta att uppmuntra deltagarna till att prova flera olika infallsvinklar och främja en bred och öppen diskussion.

Om Svenska FN-förbundet

Svenska FN-förbundet är en medlemsorganisation, med flera tusen medlemmar som är organiserade i lokala föreningar, som gemensamt arbetar för ett bättre och starkare Förenta Nationerna. Vi informerar och utbildar alla som vill veta mer om FN, påverkar makthavare, deltar i debatten om FN:s framtid och granskar Sveriges åtaganden gentemot FN. Vi samlar även in pengar till FN:s humanitära arbete i fält.

Skolan spelar en central roll i FN-förbundets verksamhet. Vi stödjer FN-rollspel, anordnar lärarkurser och tillhandahåller läromedel. Sedan några år har Svenska FN-förbundet även en långsiktig satsning inom den svenska gymnasieskolan genom certifiering av FN-skolor. Mer information hittar du på fn.se.

Fakta om mänskliga rättigheter och migration

Vill du läsa mer om de frågor som tas upp i materialet?

På svenska

Svenska FN-förbundet, www.fn.se

Svenska FN-förbundet, undervisningsmaterialet *Förutfattat*, www.fn.se/forutfattat

Regeringens webbplats om de mänskliga rättigheterna, www.manskligarattigheter.se

Migrationsinfo.se, www.migrationsinfo.se

Migrationsverket, www.migrationsverket.se

Minoritet.se, www.minoritet.se

Statistiska centralbyrån, www.scb.se

UNHCR, FN:s flyktingorgan, www.unhcr.se

På engelska

UNHCR, United Nations High Commissioner for Refugees, www.unhcr.org

UNFPA, United Nations Population Fund, www.unfpa.org

UNSD, United Nations Statistics Division, unstats.un.org

United Nations Population Division, www.unmigration.org

ILO, International Labour Organization, www.ilo.org

Filmen och övningarna

Filmen kan användas som den är eller tillsammans med övningarna i detta material. Nedan följer en kort sammanfattning. Flera övningar berör delvis samma frågeställningar. Välj någon eller några av de övningar ni tycker bäst om att arbeta med.

Om filmens plats i skolan

Svenne är en film som utmanar bilden av Sverige som ett land där allas grundläggande rättigheter respekteras. Filmen är tänkt att vara en introduktion till frågor om diskriminering och förutfattade meningar. Den kan vara ett bra sätt att väcka tankar men går också att använda som fördjupning för att börja reflektera över frågorna från olika perspektiv.

Filmen är gratis och du hittar den på: www.fn.se/skola/film-svenne/

Filmen och övningarna är anpassade till kursmålen för Samhällskunskap 1a och Samhällskunskap 1b enligt GY11.

- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.
- Mediers innehåll och nyhetsvärdering i samband med frågor om demokrati och politik.
- De mänskliga rättigheterna, vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Massmediers och informationsteknikens roll i samhället. Deras möjligheter att påverka människor och samhällsutvecklingen samt de möjligheter de ger människor att påverka.

Arbete med Svennefilmen rekommenderas även för undervisning i svenska och religion, då de stämmer väl in på GY11s beskrivning av ämnenas syfte.

- Svenska - Undervisningen ska också leda till att eleverna utvecklar förmåga att använda skönlitteratur och andra typer av texter samt film och andra medier som källa till självinsikt och förståelse av andra människors erfarenheter, livsvillkor, tankar och föreställningsvärldar.
- Religion - Undervisningen ska ta sin utgångspunkt i en samhällssyn som präglas av öppenhet i fråga om olika livsstilar, livshållningar och människors olikheter samt ge deltagarna möjlighet att utveckla en beredskap att förstå och leva i ett samhälle präglad av mångfald.

Övning 1. Filmens olika element

En gruppövning där deltagarna får titta närmare på filmens olika beståndsdelar i syfte att diskutera olika aspekter av rasism och diskriminering i vardagen.

Övning 2. Individens identitet

En värderingsövning som utgår från Torbjörns upplevelser i syfte att starta en diskussion om identitet, grupptillhörighet och förutfattade meningar.

Övning 3. Svenskhet

En gruppövning med syfte att upptäcka filmens koppling till fördomar, och genom att diskutera vad som anses typiskt svenskt synliggöra hur stereotyper påverkar vår syn på olika grupper i samhället.

Övning 4. Myter att ifrågasätta

En diskussionsövning som syftar till att synliggöra och diskutera myter om invandring som ofta förväxlas med fakta.

Övning 5. Integration

En diskussionsövning med syfte att förtydliga vad integration innebär och väcka tankar och diskussion om hur Sverige arbetar för att inkludera alla människor i samhället.

Filmens olika element

Gruppdiskussioner, 15 minuter

Syfte

Att få deltagarna att engagera sig i filmens frågeställningar genom att bryta isär och titta närmare på dess olika beståndsdelar, samt att diskutera hur diskriminering kan utövas på olika sätt i vardagen.

Upplägg

Deltagarna delas in i fyra mindre grupper. Varje grupp får ett ämne att fokusera på under filmen. Visa filmen och dela ut frågorna som hör till respektive element. Grupperna får sedan 10-15 minuter på sig att diskutera sina tre frågor som kort sammanfattas för resten av klassen. I de fall där deltagarna har tillgång till flera eller egna datorer kan de gärna titta på filmen gruppvis igen för att kunna analysera frågorna ordentligt

Förberedelser

Du behöver ha tillgång till utrustning för att visa filmen, antingen i helklass eller på datorer i respektive grupp. Skriv ut frågorna i förväg så att deltagarna enkelt har tillgång till dem.

Grupp 1 – Medierapportering

1. Vad har medierapporteringen för betydelse för berättelsen?

- Vad sägs?
- Är den positiv eller negativ?
- Vem pratar man om?
- Vem är det som pratar?

2. Vem i filmen påverkas av medierapporteringen?

- Är det någon skillnad på hur den påverkar de olika personerna i filmen?

3. Får medierapporteringen några konsekvenser i filmen?

- Vad tror du konsekvenserna blir för den grupp som rapporteringen handlar om?
- Vad tror du konsekvenserna blir för de grupper som rapporteringen *inte* handlar om?

Grupp 2 – Bemötande

1. Vilken roll spelar personernas namn?

- Vilka namn förekommer i filmen?

- Vilken roll spelar namnen i berättelsen?
2. Har ursprung någon betydelse i filmen?
 - På vilket sätt tas ursprung upp?
 - Värderas olika ursprung olika?
 3. Hur tas ambition upp i filmen?
 - Vad tycker arbetsgivaren är viktigt?
 - Vad tycker Torbjörn är viktigt?

Grupp 3 – Meriter

1. Vilken roll spelar utbildning i filmen?
 - Är skola viktigt i filmen?
 - Är betyg viktigt i filmen?
2. Hur värderas erfarenhet i filmen?
 - Vad ses som bra erfarenheter hos den som söker jobb?
 - Vad ses som mindre bra erfarenheter?
3. Hur utvärderar man i övrigt om Torbjörn var lämplig för jobbet i filmen?
 - Vad är viktigt för att kunna utföra jobbet?
 - Vad är viktigt för att kunna passa in på arbetsplatsen?

Grupp 4 – Anpassning

1. Hur pratar man om Torbjörns livsstil i jämförelse med företagets norm?
 - Möts Torbjörn av förutfattade meningar?
 - Vilken information får Torbjörn om företagets normer?
2. Hur tas begreppet mångfald upp i filmen?
 - Vilken information får Torbjörn om mångfald?
3. Upplever ni arbetsgivaren som tolerant och öppen?
 - Varför ger man den information man gör?
 - Drar man några gränser?

Individens identitet

Värderingsövning, 20 minuter

Syfte

Att deltagarna ska reflektera över filmens frågeställningar på ett djupare plan genom att leva sig in i huvudpersonen Torbjörns upplevelse. Att starta tankar och diskussion om identitet, grupptillhörighet och förutfattade meningar.

Upplägg

Samla alla deltagare längs en tänkt linje i rummet, exempelvis längs en av rummets väggar. Förklara att linjen ska tolkas som en skala där varje ände symboliserar motsatser, till exempel instämmer helt/instämmer inte alls. Förklara för gruppen att de kommer att få ett antal frågor och påståenden som de ska ta ställning till genom att placera sig någonstans på skalan. Be efterhand deltagarna förklara hur de tänkte när de placerade sig på skalan. Med hjälp av följdfrågorna kan diskussionen nyanseras ytterligare.

Avrunda gärna varje fråga med att erbjuda deltagarna att förändra sin position på skalan om de känner att de ändrat uppfattning efter att ha lyssnat på de övrigas synpunkter.

Förberedelser

Det behövs lite ytor för att genomföra övningen på ett bra sätt. Det är viktigt att det är enkelt för deltagarna att förflytta sig.

Frågor

- Tror du Torbjörn känner att han passar in på arbetsplatsen innan han går in på intervjun?

Skala

Ja \longleftrightarrow Nej

Följdfrågor

- Vad gjorde att du fick den uppfattningen?
- Torbjörn fick inte jobbet på grund av sin etniska tillhörighet.

Skala

Instämmer helt \longleftrightarrow Instämmer inte alls

Följdfrågor

- Varför?

- Vilka förutfattade meningar möttes Torbjörn av på intervjun?
- Vad utgör Torbjörns identitet? Väljer han den själv eller är den påtvingad?
- Vilka grupper i samhället vi tillhör kan påverka vilken ställning vi har och vilka fördelar vi får. Tror du Torbjörn själv ser sig själv som "pursvensk"?

Skala

Ja ←-----→ Nej

Följdfrågor

- Varför/varför inte?
- Hur påverkas Torbjörn av medias bild av "pursvenskar"?
- På vilket sätt blir Torbjörn identifierad som "pursvensk"?
- Vem har rättighet att bestämma andra människors grupptillhörighet?
- Har Torbjörn blivit diskriminerad?

Skala

Ja ←-----→ Nej

Följdfrågor

- Varför/varför inte?
- Hur vet man när någon blir diskriminerad?

Fakta

I Sverige registreras enbart medborgarskap. Övrig etnisk tillhörighet är privat och därför inte något som staten sammanställer i något register.

Enligt diskrimineringslagen (www.lagen.nu/2008:567) ska arbetsgivare motverka diskriminering pga. kön, könsöverskridande identitet, etnisk tillhörighet, religion/trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder.

- Hur mycket makt och inflytande har Torbjörn över sin ställning i samhället i filmen?

Skala

Stort inflytande ←-----→ Inget inflytande

Följdfrågor

- Varför?
- Vems verklighet är filmen baserad på?
- Hur ser det ut i verkligheten, vem har makt och inflytande i vårt samhälle idag?
- På vilket vis skiljer det sig från filmen?

Svenskhet

Grupp- och diskussionsövning, 30-40 minuter

Syfte

Att upptäcka filmens koppling till fördomar och synliggöra hur stereotyper påverkar vår syn på olika grupper i samhället.

Upplägg

Övningen sker i två steg, där först begreppet ”pursvensk” som används i filmen definieras, för att sedan i steg två definiera svenskhet och vad som är normen när man pratar om vem som kan sägas vara ”typiskt svensk”.

Förberedelser

Be deltagarna förbereda sig genom att redan under filmvisningen anteckna vad som sägs om ”pursvenskar”. Direkt efter filmvisningen får deltagarna bilda mindre grupper om 3-5 personer. Varje grupp ges ett stort vitt papper, minst A3. Be deltagarna rita två rektanglar på pappret (se bild).

Förklara att gemensamma definitioner av begrepp innebär att man också sätter upp gränser/ramar. Inom ramen för ett begrepp hamnar normen för en grupp i samhället. Man kan t.ex. dra en parallell till vad som enligt normen är manligt respektive kvinnligt.

Pursvensk & Typisk svensk

Be grupperna att i den första rutan skriva de egenskaper som, enligt filmen, utmärker ”pursvenskar”. Ett exempel kan vara att ”pursvensken ofta är lågutbildad”, vilket sägs i ett radioinslag i filmen.

Uppmana därefter varje grupp att i den andra rutan skriva egenskaper som de tror att många i Sverige skulle använda för att beskriva en typisk svensk. Diskutera därefter frågorna nedan.

The diagram shows a large rectangular frame containing two smaller rectangular boxes side-by-side. The left box contains the text 'Pursvensk lågutbildad' followed by three dots '...'. The right box contains the text 'Typisk svensk' followed by three dots '...'. This represents the two columns of notes to be written on the paper during the exercise.

Frågor att ta upp i helklass

- Hur reagerar ni på begreppet "pursvensk"?
- Vem definierar begreppet "pursvensk" i filmen? Är det viktigt vem som gör det?
- Vem kan bestämma vilka egenskaper en typisk svensk har?
- Finns det problem med att försöka definiera begrepp som "pursvensk" eller "svensk"? Varför/varför inte?
- Jämför rutan för "pursvensk" och typisk svensk. Finns det några skillnader och likheter mellan dem?
- Är definitionerna mest positiva eller negativa?
- Vad är fakta respektive värderingar? Hur vet man det?
- Tror ni att ramen för vad som anses vara typiskt svenskt förändras över tid? Varför?
- Vad anses "osvenskt" idag?
- Är det positivt eller negativt att anses vara osvensk? Förklara.

Myter att ifrågasätta

Diskussionsövning, 15-20 minuter

Syfte

Att granska myter om invandring som ofta förväxlas med fakta.

Upplägg och förberedelser

Övningen är en diskussionsövning som kan göras i mindre grupper eller helklass beroende på om ni vill ta upp flera myter parallellt i diskussionen. Diskussionerna görs med fördel i direkt anslutning till filmen.

Information

I filmen tar företagets rekryteringsgrupp för givet att Torbjörn gärna dricker alkohol och att han vill vara ledig i samband med påskhelgen av religiösa skäl. Förutfattade meningar om olika grupper utvecklas ofta till myter och förväxlas med fakta.

På regeringens hemsida har man samlat totalt 17 myter om invandring som är intressanta att diskutera. Här nedan ger vi förslag på en sådan myt och upplägg för en diskussion. Diskutera gärna de övriga 16 myterna på samma sätt, i grupp eller i helklass.

"Det pågår en massinvandring och om några årtionden kommer svenskar att vara i minoritet i sitt eget land"

Detta är en myt eftersom det inte är sant. Problemet med påståendet är att det bygger på föreställningar om att personer med utländsk bakgrund aldrig blir svenskar och att det är ett problem om människor har en bakgrund från ett annat land.

I dag är cirka 15 procent av Sveriges befolkning födda i ett annat land. Statistiska centralbyrån beräknar att andelen utrikes födda kommer att öka något de närmaste åren för att sedan stabiliseras på en nivå kring 18 procent.

Källa: www.regeringen.se/sb/d/17468

Frågor att ta upp i helklass

- Hur tror ni att denna myt har uppkommit? Hur sprids den?
- Hur kommer det sig att det finns oro för att bli en minoritet, behandlas minoriteter dåligt?
- Vilka konsekvenser kan spridning av myter som denna få?
- Hur kan man motverka att myter som denna får fäste och sprids?

Integration

Diskussionsövning, 20-30 minuter

Syfte

Att definiera och reflektera över begreppet integration.

Upplägg och förberedelser

Övningen är en diskussionsövning som kan göras i mindre grupper eller helklass i direkt anslutning till filmvisningen.

Fakta

Enligt regeringen omfattar integrationspolitiken frågor om allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. När man pratar om integration menar man ofta inkluderingen av alla svenska medborgare, med fokus på nyanlända, på arbetsmarknaden och i skola. Man kan läsa mer om regeringens syn på integration på www.regeringen.se/sb/d/2279 och få statistik om integration på Statistiska centralbyråns sida om integration, www.scb.se/Pages/List_223681.aspx.

Övning

Enligt mediareporteringen i Svenne är ”pursvenskarna” segregerade och anpassar sig inte till det svenska samhället, och eftersom de inte har parabol nås de av väldigt få internationella influenser. I svenska kommuner och i Danmark har istället förbud mot just parabolantennor diskuterats. Ta upp nedanstående frågor i grupp eller helklass. Som fördjupning kan ni även granska nyhetsartiklarna om parabolerna. Vems perspektiv kommer fram i artiklarna?

Källor

[www.smp.se/ledare/parabolantennen-en-rattighet\(1071402\).gm](http://www.smp.se/ledare/parabolantennen-en-rattighet(1071402).gm)
www.dn.se/nyheter/varlden/kjarsgaard-vill-forbjuda-arabisk-tv/
www.expressen.se/nyheter/dansk-folkeparti-bort-med-parabolerna/

Frågor

- Om du flyttade till ett annat land, tror du att du skulle vilja titta på svensk TV?
- Är man mindre svensk om man tittar på YouTube-klipp från hela världen? Eller utländska TV-serier och filmer?
- Är det ett problem att ha flera kulturella identiteter samtidigt?
- Vad krävs för att man ska vara integrerad i samhället?
- Försök förklara vad som menas med integration. Vem eller vad är det som ska förändras? Betyder "integrerad" samma sak som att vara "inkluderad"?
- Vad skulle utmärka ett samhälle som misslyckas med att inkludera sina medborgare?
- Vad skulle utmärka ett samhälle som framgångsrikt inkluderar alla medborgare?